

Crítica literària

Un llegat més durador que el bronze

De la lliçó sobre cultura clàssica que Carles Riba va impartir entre els anys 1916 i 1924 a l'Escola Superior de Bibliotecàries en el marc del projecte cultural de la Mancomunitat —aviat farà cent anys—, en van sortir dos llibres, el *Resum de literatura grega* i el *Resum de literatura llatina*. Els dos, que en aquell moment van ser publicats per l'Editorial Barcino, ara han tornat a veure la llum gràcies a Edicions del Cal·lígraf i a Eusebi Ayensa, que s'ha encarregat de l'edició de les dues obres i n'ha escrit el pròleg.

De Riba se'n coneix sobretot la vessant hel·lenística i poc la vessant llatina, afirma Ayensa al pròleg. El periodista i escriptor Domènec Guansé, en uns articles d'exili —que acaba de publicar Adesiara Editorial—, va equiparar Carles Riba a un «porfidiós Ulisses, en recórrer els meandres de l'antiga cultura mediterrània». Certament, Riba va estudiar amb zel la literatura i llengua grecoromanes i de la seva erudició en van sorgir diverses traduccions —la més coneguda de les quals és la de l'*Odíssea*, però va fer traduccions d'obres llatines i, fins i tot, algunes de l'hebreu— i una forta influència en la seva obra literària. *Les elegies de Bierville* en són un exemple ben clar: «Súnion! T'evocaré de lluny

CARLES RIBA

Resum de literatura llatina

Edicions del Cal·lígraf, 2015, 236 pàg.

amb un crit d'alegria, / tu i el teu sol lleial, rei de la mar i del vent: / pel teu record, que em dreça, feliç de sal exaltada / amb el teu marbre absolut, noble i antic jo com ell.»

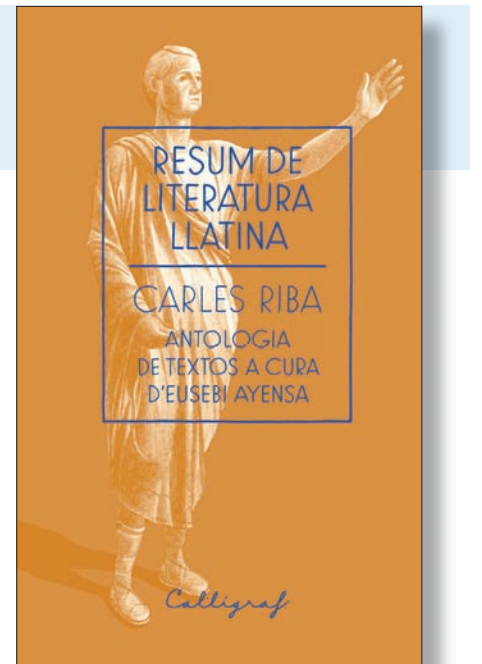
Seguint, doncs, la línia del llibre precedent, Edicions del Cal·lígraf ara ens presenta un *Resum de literatura llatina*. Aquesta edició manté intacta l'estructura i la llengua de Riba, si bé canvia la transcripció dels noms, i segueix la proposta de Joan Alberich i Montserrat Ros a *La transcripció dels noms propis llatins i grecs*. Així mateix, tal com ja es va fer en el *Resum de literatura grega*, s'ha incorporat la traducció al català dels textos que formen part d'aquest recull.

Així, doncs, Carles Riba ens ofereix una visió panoràmica —des de Plaute fins a Aureli Símmac— dels principals períodes de la literatura llatina, que es va formar plenament tal com la coneixem per *contaminació* —o *imitació*, si voleu— de la literatura grega. Així ens ho explica Riba a la pàgina 33: «El fet

essencial d'aquest progressiu acostament a Grècia fou la creació deliberada d'una literatura romana amb la grega davant per model.» I encara afegeix: «És veritat que s'imitaren les formes literàries sovint fins a la traducció, però omplint-les d'un sentit tot nou, fins oposat, que s'explica pel diferent geni dels dos pobles: reflexiu, utilitari i lent el romà, enfront del grec, imaginatiu, idealista i àgil.»

La literatura llatina, tanmateix, ha llegat autors i obres cabdals i influents en la literatura posterior. El que Horaci va dir a la seva oda (III, 30) podria aplicar-se a tota la literatura llatina: «He aixecat un monument més durador que el bronze i més alt que la règia permanència de les piràmides.» En formen part autors de períodes tan diversos com Virgili, Livi Andrònic, Plaute, Catul, Ciceró, Horaci, Ovidi, Marcial, Sèneca i molts més. Les seves obres, que ens han arribat fins avui, han estat seguides per intel·lectuals i erudits de tots els temps.

Griselda Oliver i Alabau
Llicenciada en Filologia Clàssica

És per això, doncs, que la publicació d'aquesta obra continua sent, avui dia, vigent. I no només perquè ens permet fer una repassada a tota la història d'una literatura, sinó també perquè, els judicis de Riba són «un resum dels principals autors, moviments i obres de la literatura llatina».

Crítica teatral

Una parella encara més estranya

«T'ESTIMO PERÒ NO TANT», de J. L. Alonso de Santos.
ADAPTACIÓ: Miquel Murga.
DIRECCIÓ: Miquel Murga.
INTÈRPRETS: Ferran Castell, Mònica Corral i Josep Linuesa.
TEATRE GAUDÍ BARCELONA, Barcelona.
Fins al 20 de setembre.

De parelles estranyes n'hi ha de tota mena. Aquesta n'és una. La del Fede i el Robert, un informàtic i un professor d'institut que comparteixen pis marcats per un passat romàntic difícil d'explicar, però no tan insòlit. Per això, de tant en tant, parlen de «la nostra dona» quan es refereixen al personatge femení absent, ex de l'un i ex de l'altre.

A vegades, els personatges absents mouen més els fils que els que són en escena. Els espectadors d'aquesta comèdia ho podran comprovar. I descobriran algunes de les sorpreses que amaga la trama, ni que la més evident i gairebé previsible estigui amagada sota d'un dels coixins del sofà. Comèdia d'embolics, doncs, però sense gaires cops de porta. L'embolic sura en l'ambient i es va cabdellant i descabdellant

Foto: © TGB

a manera que es va coneixent quina és la relació i la situació dels dos principals personatges. Només de resquitió es fa inevitable pensar en dos altres cèlebres protagonistes de parella masculina com ho són els de Neil Simon a *The Odd Couple* («L'estranya parella»). Però hi ha diferències: allà, el ploramiques i malaltís és servicial i domèstic. Aquí, el ploramiques i malaltís no sap el que és un drap de la pols i té apresa la lliçó del murri.

La comèdia de José Luís Alonso de Santos, que en versió original ja porta un llarg recorregut des de fa més de quinze anys, ha estat aquí revisada,

modernitzada i adaptada a la catalana, tant al medi com als nous temps, per Miquel Murga, també director de l'obra. Això vol dir que les referències són tan actuals com pròximes, la banda sonora també (Miquel Abras, Sau...), i la geografia urbana s'inscriu en la Barcelona d'avui. La trama té un especial interès a no perdre pistona amb els gags que es van succeint. Quan fa la impressió que s'entra en un terreny massa suau, romàntic o estable de la relació de la parella, de seguida salta una altra guspira que retorna els espectadors a la rialla fins al punt que el muntatge —una hora

i tres quarts— es veu interromput en diverses ocasions pels aplaudiments dels espectadors quan ja s'hi senten plenament involucrats.

Bona feina, doncs, dels dos principals intèrprets, que caracteritzen molt bé les dues cares del registre d'humor: la histèrica, desesperada, frustrada i negativa del Robert —acabat de separar sense que ho hagi encara paït— i la serena, comprensiva, positiva i optimista, malgrat el seguit d'enganyos, del Fede —que ja té la separació més superada pel pas del temps—. Als dos, però, els queda el rau-rau de recuperar l'ex, cosa que acabarà portant a un desenllaç on qui mana no són precisament ells... sinó elles.

I ja que parlem d'elles, és hora de dir que l'obra compta amb un tercer personatge, la Nines (de l'original *Pares y Nines*), una veïna del Fede, guia turística, 22 anys, apassionada per Egipte, i que fa servir l'apartament del Fede com si fos casa seva i acaba provocant un terrabastall en la relació dels dos ex. La Nines d'aquesta versió catalana és la jove model Mònica Corral, que debuta en l'àmbit teatral i, malgrat el seu paper secundari, acaba fent el que vol i tria, després de provocar un dels molts embolics entre els dos contrincants. La comèdia fa tercera temporada al mateix teatre on es va estrenar la tardor passada.

Andreu Sotorra

Escriptor i periodista
col·laborador de Ràdio Estel
andreusotorra@gmail.com

Crítica literaria

Un legado más duradero que el bronce

De la lección sobre cultura clásica que Carles Riba impartió entre los años 1916 y 1924 en la Escuela Superior de Bibliotecarias en el marco del proyecto cultural de la Mancomunidad—pronto cumplirá cien años—, salieron dos libros, el *Resum de la literatura grega* y el *Resum de la literatura llatina*. Los dos, que en aquel momento fueron publicados por la Editorial Barcino, ahora han vuelto a ver la luz gracias a Edicions del Cal·lígraf y a Eusebi Ayensa, que se ha encargado de la edición de ambas obras y ha escrito el prólogo.

De Riba se conoce sobre todo su vertiente helenística y poco la latina, afirma Ayensa en el prólogo. El periodista y escritor Domènec Guansé, en unos artículos de exilio—que acaba de publicar Adesiara Editorial—, equiparó a Carles Riba con «un porfiado Ulises, al recorrer los meandros de la antigua cultura mediterránea». Ciertamente, Riba estudió con celo la literatura y lengua grecorromanas y de su erudición salieron varias traducciones—la más conocida es la de la *Odisea*, pero tradujo también obras latinas e, incluso, algunas del hebreo—y una fuerte influencia en su obra literaria. *Les elegies de Bierville* son un claro ejemplo: «*Súnion! T'evocaré de lluny amb un crit d'alegria, I tu i el teu sol lleial, rei de la mar i del vent: I pel*

CARLES RIBA
Resum de literatura llatina
Edicions del Cal·lígraf, 2015, 236 pág.

teu record, que em dreça, feliç de sal exaltada I amb el teu marbre absolut, noble i antic jo com ell.»

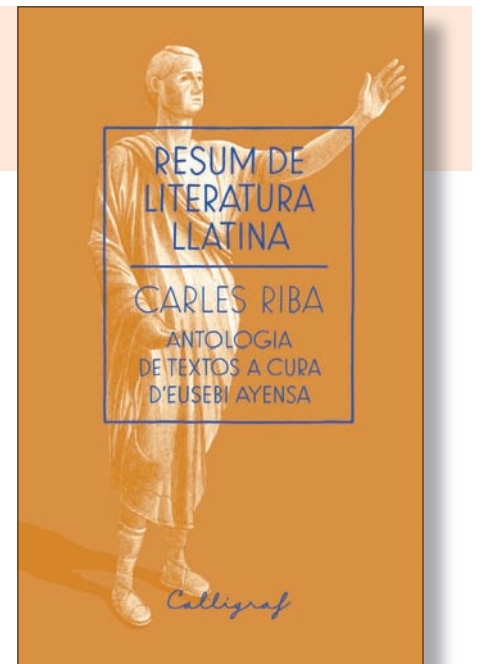
Siguiendo, pues, la línea del libro precedente, Edicions del Cal·lígraf ahora nos presenta un *Resum de literatura llatina*. Esta edición mantiene intacta la estructura y la lengua de Riba, aunque cambia la transcripción de los nombres y sigue la propuesta de Joan Alberich y Montserrat Ros en *La transcripció dels noms propis llatins i grecs*. Asimismo, tal y como ya se hizo en *Resum de literatura grega*, se ha incorporado la traducción al catalán de los textos que forman parte de aquella recopilación.

Carles Riba nos ofrece una visión panorámica—desde Plauto hasta Aurelio Símaco— de los principales períodos de la literatura latina, que se formó plenamente tal y como la conocemos por *contaminación*—o *imitación* si preferís— de la literatura griega. Así nos lo explica Riba en la página 33: «El hecho esencial de este progresivo

acercamiento a Grecia fue la creación deliberada de una literatura romana con la griega delante como modelo.» Y añade: «Es verdad que se imitaron las formas literarias a menudo hasta la traducción, pero llenándolas de un sentido nuevo, incluso opuesto, que se explica por el genio distinto de los dos pueblos: reflexivo, utilitario y lento el romano, ante el griego, imaginativo, idealista y ágil.»

La literatura latina, sin embargo, ha legado autores y obras capitales e influyentes en la literatura posterior. Lo que Horacio dijo en su oda (III, 30) podría aplicarse a toda la literatura latina: «He levantado un monumento más duradero que el bronce y más alto que la regia permanencia de las pirámides.» Forman parte autores de períodos tan diversos como Virgilio, Livio, Andrónico, Plauto, Catulo, Cicerón, Horacio, Ovidio, Marcial, Séneca y muchos más. Sus obras, que nos han llegado hasta hoy, han sido seguidas por intelectuales y eruditos de todos los tiempos.

Griselda Oliver i Alabau
Licenciada en
Filología Clásica

Es por eso que la publicación de esta obra continúa siendo, hoy en día, plenamente vigente. Y no sólo porque nos permite repasar toda la historia de una literatura, sino también porque los juicios de Riba son «un resumen de los principales autores, movimientos y obras de la literatura latina».

Crítica teatral

Una pareja aún más extraña

«T'ESTIMO PERÒ NO TANT», de J. L. Alonso de Santos.
ADAPTACIÓ: Miquel Murga.
DIRECCIÓ: Miquel Murga.
INTÈRPRETS: Ferran Castells, Mònica Corral y Josep Linuesa.
TEATRO GAUDÍ BARCELONA, Barcelona.
Hasta el 20 de septiembre.

Parejas extrañas hay de todo tipo. Esta es una de ellas. La de Fede y Robert, un informático y un profesor de instituto que comparten piso marcados por un pasado romántico difícil de explicar, pero no tan insólito. Por eso, de vez en cuando, hablan de «nuestra mujer» cuando se refieren al personaje femenino ausente, ex del uno y del otro.

A veces, los personajes ausentes mueven más los hilos que los que están en escena. Los espectadores de esta comedia lo podrán comprobar. Y descubrirán algunas de las sorpresas que esconde la trama, aunque la más evidente y casi previsible esté escondida bajo uno de los cojines del sofá. Comedia de enredos, pues, pero sin demasiados portazos. El enredo se respira en el ambiente y se va tejiendo y destejiendo a medida que se va conociendo cuál es la relación y la

Foto: © TGB

situación de los dos personajes principales. Solo de refilón se hace inevitable pensar en otros dos célebres protagonistas de pareja masculina como son los de Neil Simon en *The Odd Couple* («La extraña pareja»). Pero hay diferencias: allí, el llorón y enfermizo es servicial y doméstico. Aquí, el llorón y enfermizo no sabe lo que es un trapo del polvo y tiene aprendida la lección del pícaro.

La comedia de José Luis Alonso de Santos, que en versión original ya tiene un largo recorrido de más de quince años, ha sido aquí revisada, modernizada y adaptada a la catalana, tanto al medio como a los nuevos tiempos, por

Miquel Murga, también director de la obra. Eso quiere decir que las referencias son tan actuales como próximas, la banda sonora también (Miquel Abras, Sau...), y la geografía urbana se inscribe en la Barcelona de hoy. La trama tiene especial interés de no perder ritmo con los gags que se van sucediendo. Cuando da la impresión de que se entra en un terreno demasiado suave, romántico o estable de la relación de la pareja, enseguida salta otra chispa que devuelve al espectador la carcajada hasta el punto de que el montaje—una hora y tres cuartos— se ve interrumpido en varias ocasiones por los aplausos de

los espectadores cuando ya se sienten plenamente involucrados.

Buen trabajo de los dos principales intérpretes, que caracterizan muy bien las dos caras del registro del humor: la histérica, desesperada, frustrada y negativa de Robert—acabado de separarse sin haberlo digerido todavía— y la serena, comprensiva, positiva y optimista, a pesar de la serie de engaños, de Fede—que ya tiene la separación más superada por el paso del tiempo—. A los dos, sin embargo, les queda el gusanillo de recuperar a la ex, lo que acabará llevando a un desenlace en el que quien manda no son precisamente ellos... sino ellas.

Y ya que hablamos de ellas, es hora de decir que la obra cuenta con un tercer personaje, Nines (del original Pares y Nines), una vecina de Fede, guía turística, 22 años, apasionada por Egipto, que utiliza el apartamento de Fede como si fuera su casa y que acaba provocando un descalabro en la relación de los dos ex. La Nines de esta versión catalana es la joven modelo Mònica Corral, que debuta en el teatro y, a pesar de su papel secundario, acaba haciendo lo que quiere y elige, después de provocar uno de los muchos líos entre los dos contrincantes. La comedia cumple su tercera temporada en el mismo teatro donde se estrenó el pasado otoño.

Andreu Sotorra
Escritor y periodista
colaborador de Ràdio Estel
andreusotorra@gmail.com

